

**Олена М. Саркісова**

Українська державна льотна академія, м. Кропивницький

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3022-1395>

## **ТРАНСФОРМАЦІЯ БІЗНЕС-МОДЕЛЕЙ УКРАЇНСЬКИХ ВАНТАЖНИХ АВІАКОМПАНІЙ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ЛОГІСТИЧНИХ ЗМІН**

У статті досліджено трансформацію бізнес-моделей українських вантажних авіакомпаній в умовах глобальних логістичних змін, зумовлених пандемією COVID-19, повномасштабною війною в Україні, зміною міжнародних транспортних маршрутів, геополітичною нестабільністю, розвитком електронної комерції та цифровізацією логістичних процесів. Обґрунтовано актуальність дослідження в контексті необхідності адаптації українських авіаперевізників до нових умов функціонування світового ринку авіавантажних перевезень та їх інтеграції до європейського транспортно-логістичного простору.

Проаналізовано сучасні тенденції розвитку світового ринку авіавантажних перевезень на основі показника Cargo Tonne-Kilometres (СТК), визначено ключові фактори, що впливають на зміну попиту на авіавантажні перевезення, структуру міжнародних логістичних ланцюгів і конкурентне середовище галузі. Проведено комплексний аналіз діяльності провідних українських вантажних авіакомпаній після закриття повітряного простору України, зокрема Antonov Airlines, Constanta Airline, Cavok Air, Vulkan Air, Motor Sich Airlines, Ukraine Air Alliance, Aerovis Airlines та Supernova Airlines. Досліджено особливості їх адаптації до нових умов господарювання, зміни географії базування, структури флоту, спеціалізації, організації операційної діяльності та напрямів міжнародного співробітництва.

У результаті дослідження встановлено, що більшість українських вантажних авіакомпаній зберегла операційну діяльність завдяки релокації до країн Європейського Союзу, створенню закордонних операційних і технічних баз, використанню моделей ACMI та wet lease, розвитку міжнародного партнерства, участі у гуманітарних місіях і глобальних логістичних проєктах. Систематизовано основні напрями трансформації їх бізнес-моделей та визначено конкурентні переваги, сформовані в умовах воєнного стану.

Доведено, що повномасштабна війна стала не лише кризовим фактором, а й каталізатором структурної модернізації українського сектору авіавантажних перевезень. Обґрунтовано, що сучасна модель розвитку українських вантажних авіакомпаній базується на міжнародній кооперації, диверсифікації операційної діяльності, розвитку аутсорсингових авіаційних послуг і поглибленні інтеграції до європейського авіаційно-логістичного простору. Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх використання під час формування стратегій післявоєнного розвитку авіаційної

галузі України, підвищення конкурентоспроможності українських вантажних авіакомпаній та розроблення державної політики інтеграції до єдиного авіаційного простору Європейського Союзу.

**Ключові слова:** авіаційний транспорт; вантажні авіаперевезення; вантажні авіакомпанії; трансформація бізнес-моделей; українські авіакомпанії.